

Омельченко Л.В.

здобувач

Науково-дослідний інститут публічного права

ВИДИ ТА ЗАДАЧІ ТЕОРЕТИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ КОНКУРЕНЦІЇ

Постановка проблеми. Ефективність захисту та рівень розвитку конкуренції в Україні значною мірою залежить від ефективності проведення державної політики за широким спектром напрямів: від макроекономічної політики, створення сприятливого інвестиційного клімату, включаючи розвиток фінансової та податкової системи, зниження адміністративних та інфраструктурних бар'єрів, до захисту прав громадян та національної політики.

Сучасний період виявився явно недостатнім для створення нормальних умов розвитку конкуренції, що проявляється в даний час в існуванні негативних наслідків переходу від адміністративно-командних до ринкових методів регулювання економіки, у тому числі надмірної монополізації більшості її галузей, порушень конкуренції з боку органів державної влади.

Важливість поглибленого вивчення адміністративно-правового забезпечення захисту конкуренції в Україні зумовлена необхідно дослідити і дати наукову оцінку затвердженій в даний час тези про забезпечення розвитку ринкових відносин при значному ослабленні ролі держави в економіці і соціальній сфері. Слід враховувати, що захист конкуренції відноситься до числа форм державного втручання в економіку, необхідність, глибина проникнення і ефективність якого завжди викликали критику з боку не лише практиків, а й науковців різних галузей знань. Проблема полягає в необхідності мінімізувати негативні наслідки, пов'язані з антимонопольним регулюванням, забезпечивши за допомогою відповідних адміністративно-правових

механізмів при цьому як ефективний захист конкуренції, так і гармонійний розвиток економіки країни. Необхідно точно з'ясувати в яких сферах і наскільки держава може собі дозволити відійти від прямого адміністрування і використовувати інші методи, в першу чергу економічні, без шкоди для ефективності та цілісності державного управління. Рівень втручання держави в економіку повинен, з одного боку, забезпечити високу якість державного управління, а з іншого боку, не допустити безконтрольність об'єктів управління.

В даний час, незважаючи на активні зусилля антимонопольних органів щодо створення нормальних умов для розвитку конкуренції на товарних ринках, відсутня узгодженість дій всередині системи виконавчої влади, необхідна для ефективного вирішення завдань антимонопольної політики. Розбіжність відомчих інтересів органів державного управління в області захисту конкуренції перешкоджає синхронічному зниженню економічної концентрації на різних товарних ринках. Негативно позначаються на конкуренції дії органів державної влади при проведенні закупівель для державних потреб. Особливо актуальним наукове дослідження проблем адміністративно-правового захисту конкуренції стає у зв'язку з необхідністю створення сприятливого інвестиційного клімату в країні, що передбачає формування відповідного міжнародним стандартам інституційного середовища, в тому числі інститутів захисту конкуренції.

Дослідження проблем адміністративно-правового забезпечення захисту конкуренції пов'язане з суттєвими методологічними

та практичними труднощами. З цілого ряду концептуальних проблем зберігається різноманіття точок зору, що стосуються понятійного апарату. У близькі за значенням терміни часом вкладається різний зміст. Відсутність єдиної термінології і однакового тлумачення базових категорій, у тому числі нормативних, на практиці призводить до різних оцінок, різноплановості і нескоординованості дій суб'єктів захисту конкуренції між собою.

Актуальність дослідження полягає ще й у тому, що розробкою проблеми в Україні переважно займалися представники більшою мірою економічної теорії, а не вчені-правознавці, і ще меншою мірою – представники науки адміністративного права.

Огляд останніх досліджень і публікацій. Проблеми адміністративно-правового забезпечення прав громадян приділялась увага науковців різних галузей знань. Серед вчених-юристів, які займалися дослідженням цієї проблематики, можна відзначити роботи О. Бандурки, О. Бакалінської, В. Галунька, О. Дрозда, Т. Коломоєць, Т. Харчук. Окремі аспекти публічного адміністрування в сфері захисту конкуренції вивчали: Ю. Битяк, О. Безух, Ю. Журик, С. Кузьміна, Д. Павлов, О. Скакун, О. Швайка С. Шкляр, І. Шуміло.

Враховуючи динамічність адміністративного законодавства, а також досить швидкі темпи розвитку конкурентних відносин, багато наукових положень частково втратили свою актуальність. Таким чином, цілком обґрунтовано можна говорити про те, що сьогодні необхідним стає системне і фундаментальне дослідження теоретичних і прикладних проблем, пов'язаних з адміністративно-правовим забезпеченням захисту конкуренції, на основі новітніх адміністративно-правових засад.

Формулювання завдання дослідження. Метою статті є комплексне дослідження видів та задач теоретичних підходів до адміністративно-правового забезпечення захисту конкуренції.

Виклад основного матеріалу. Конкуренція як біологічна категорія – це негативна

взаємодія, що відбувається серед живих організмів, коли два або більше організмів вимагають одного і того ж обмеженого ресурсу. Кожна жива істота має певну нішу в даному регіоні, яка включає в себе все, що організму необхідно для виживання, зростання, розвитку і розмноження. Організми, однак, не можуть отримати ресурс у достатній для них кількості, коли інші організми споживають або захищають цей ресурс. Тому конкуренти стримують зростання, зменшують відтворення або виживання один одного. Можна зробити висновок, що конкуренція як біологічний феномен характеризується наступними ознаками:

- заняття організмами одних і тих же або подібних ніш;
- потреба організмів в одних і тих же ресурсах;
- обмеженість названих ресурсів;
- негативні наслідки як мінімум для одного організму.

Існування конкуренції в екосистемах обумовлено прагненням (інстинктом) організмів вижити, вирости, розмножитися.

Конкуренція є і соціально-психологічним явищем. У соціальній психології вона являє собою одну з основних форм організації міжособистісного і соціальної взаємодії, що характеризується досягненням індивідуальних або групових цілей, інтересів в умовах боротьби з іншими індивідами або групами, які домагаються цих же цілей та інтересів. Завдання даного виду конкуренції полягають в досягненні індивідами або групами схожих цілей, кращих результатів в будь-якій соціальній сфері [5]. Їй притаманні такі ознаки:

- зіткнення інтересів окремих індивідів або груп людей, обумовлене наявністю у них подібних цілей;
- змістом даного виду конкуренції є боротьба – індивідуальна або групова – за володіння обмеженими цінностями (благами);
- як правило, названа боротьба ведеться в рамках моральних засад;

- результат боротьби – придбання однієї з конкуруючих сторін обмежених цінностей (благ).

Політична конкуренція, що є різновидом конкуренції соціальної, проявляється у сфері суперництва між суб'єктами владних відносин. Вона охоплює широке коло суб'єктів, до яких можна віднести кандидатів на виборні посади державної влади та місцевого самоврядування, політичні партії, громадські об'єднання, засоби масової інформації, органи державної влади та місцевого самоврядування. Всі названі суб'єкти є політичними та конкурують між собою за певних обставин, залежно від часу і місця, з метою досягнення влади, збільшення обсягу повноважень і сфери впливу. Завдання і ознаки політичної конкуренції подібні до завдань і ознак конкуренції в соціальній сфері з поправкою на політичну площину:

- боротьба ведеться за владу, державні повноваження, політичний авторитет;
- політичне суперництво здійснюється не тільки в рамках моральних засад, а й політико-правових правил і принципів.

Під конкуренцією в економічних системах (ринковою конкуренцією) мається на увазі боротьба підприємств за обмежений обсяг платоспроможного попиту споживачів, що ведеться ними на доступних сегментах ринку [4]. Таким чином, конкуренція як економічна категорія являє собою боротьбу між економічними суб'єктами, що працюють на одному ринку, за максимально ефективне використання факторів виробництва. В економіці мова ведеться про ділову конкуренцію, коли кожен з учасників своїми діями має можливість обмежувати конкурента впливати на умови обігу товарів на ринку в односторонньому порядку, тобто про ступінь залежності ринкових умов від поведінки окремих учасників ринку.

По-перше, конкуренція – це суперництво (змагальність, боротьба). Суперництво передбачає певну адміністративно-правову незалежність господарюючих суб'єктів, а також рівні умови господарювання і доступу

на ринок. Суперництво розуміється як дії, при яких або обумовлюється, або виключається можливість кожного з господарюючих суб'єктів в односторонньому порядку впливати на загальні умови обігу товарів на відповідному товарному ринку [4].

По-друге, суперництво характеризується наступними важливими ознаками:

- відбувається на ринку між суб'єктами, які здійснюють господарську (підприємницьку) діяльність;
- виражається в активній правомірній поведінці підприємців в умовах, відповідних ринковим;
- результатом є обмеження можливостей учасників здійснювати односторонній вплив як на ціни, так і на будь-які інші істотні умови угод.

Конкуренція, будучи одною з основних умов існування ринкової економіки, сприяє:

- поліпшенню якості виробленої продукції в зіставленні з іншими виробниками;
- встановлення рівноважної ціни за продукцію;
- найбільш повному задоволенню поточних потреб споживача;
- наявності належної кількості товару на ринку (відсутність дефіциту і надлишку);
- участі компаній у науково-дослідних та дослідно-конструкторських роботах;
- виникненню та розвитку нових технологій виробництва та надання послуг;
- підвищенню ефективності адміністрування у сфері підприємницької та економічної діяльності [2].

Однак, строго кажучи, конкуренція проявляється не тільки в боротьбі між виробниками, постачальниками і продавцями товарів за споживача і лідерство на конкретному товарному ринку. Вона включає в себе і боротьбу за кращі умови для здійснення економічної діяльності: доступ до більш дешевих фінансових ресурсів, вибудовування довгострокових економічних зв'язків з постачальниками комплектуючих і сировини, захист нових технологій (через захист інтелектуаль-

них прав) від використання конкурентами, формування або застосування правового поля загальних умов діяльності на конкретному товарному ринку. До числа останнього можна в якості прикладів привести: легальне лобювання інтересів окремих корпорацій за кордоном і створення саморегульованих організацій в окремих сферах підприємницької діяльності. Можливість легального здійснення впливу на загальні умови діяльності, на доступ до ринку в даний час виступає як один з істотних методів конкурентної боротьби при формуванні маркетингової стратегії.

Основне завдання такого багатогранного явища як конкуренція, підвищення ефективності діяльності, не тільки кожного господарюючого суб'єкта окремо і економічної системи кожної держави, а й усієї світової економічної системи в цілому через формування міжнародного конкурентного середовища і міжнародного поділу праці. Говорячи про конкуренцію необхідно, в першу чергу, вести мову про правомірні дії (хоча це і називається боротьбою) по мотивації людей на безперервне вдосконалення і підвищення ефективності своєї роботи або в індивідуальному плані, або в рамках трудових колективів (починаючи з малих підприємств і закінчуючи транснаціональними корпораціями). Саме тому, що в рамках реальної конкуренції формуються умови для вільної реалізації своїх здібностей, ринкова економіка за своєю ефективністю перевершує командно-адміністративну економіку, при якій конкуренція здійснюється між керівниками різного рівня за прийняття певного адміністративного рішення. Причому дане рішення може входити в протиріччя з реальними потребами і ціннісними установками споживачів і замовників [1].

Незважаючи на, здавалося б, зрозумілу економічну формулу «попит визначає пропозицію», ми не можемо уникнути державного регулювання умов здійснення конкурентної діяльності та конкурентного середовища. Багатовіковий досвід підприємницької діяль-

ності, в тому числі і в Україні (з окремою перервою, пов'язаною зі спробою формування іншої політичної системи і, відповідно, командно-адміністративної системи управління економікою) однозначно свідчить про необхідність такого регулювання. Тому, на наш погляд потрібне вирішення двох питань: формування легальної дефініції «конкуренція» (що є вимірною) і закріплення економічного виразу величини конкуренції (в чому буде вимірюватися стан явища).

Законодавець як об'єкт адміністративно-правового регулювання охарактеризував конкуренцію як «діяльність підприємців на ринку товарів (робіт, послуг), коли його кон'юнктура не може бути радикально змінена одним або декількома групами підприємців, представлених на відповідному ринку» [7].

З цим повною мірою погодитися не можна, оскільки застосування нових технологій у виробництві і комерції, використання більш ефективних організаційних моделей підприємницької діяльності якраз призводить до зміни кон'юнктури, не порушуючи при цьому принципів конкуренції. Саме односторонній вплив певного учасника ринку на загальні умови обігу товару, його технологічна і виробнича ініціативність в рамках конкуренції щодо споживача, кардинально змінювали ринкове середовище, товари (роботи, послуги). Це відбувалося неодноразово протягом останніх 10-15 років: де зараз магнітні стрічки, диски для музики і фільмів, пейджері, фотоапарати, відеокамери (навіть цифрові камери) тощо. Дуже багато й інших прикладів, коли саме зусилля окремих підприємців в умовах добросовісної конкуренції кардинально змінювали ринок, причому жодним чином не порушуючи законодавство [10].

При формуванні легального визначення конкуренції використана концепція «досконалої конкуренції» з економічної науки, що припускає таку форму організації ринку (або ринкових відносин), при якій жоден з учасників (ні продавець, ні покупець) не здатні впливати на ціну товару. Це стало результа-

том інтерпретації так званого «поведінкового підходу» (підходу, заснованого на вивченні дій учасників ринкових відносин) до розуміння суті конкуренції, який був розроблений представниками економічної науки, але абсолютно для інших (не юридичних) цілей.

Очевидно, що в рамках адміністративно-правового, та й взагалі правового, регулювання невдало використано поняття конкуренції, взяте з економічної науки. Одночасно слід констатувати, що саме поняття в подібній конфігурації застаріло у зв'язку з тим, що нові технології в сучасному світі чинять істотний вплив на відповідний товарний ринок, а ті, хто володіє такими технологіями, отримують безсумнівні конкурентні переваги [1].

Спроба пошуку інших варіантів побудови дефініції «конкуренція», наприклад, через відсутність в умовах реальної конкуренції господарюючих суб'єктів, що займають домінуюче становище також не може вважатися задовільною, оскільки вже сам Закон України «Про захист економічної конкуренції» від 11 січня 2001 р. № 2210-III вказує на окремих суб'єктів (наприклад, органи публічної влади, організатори торгів тощо), діяльність яких (в першу чергу неправомірна) може призвести до недопущення, обмеження або усунення конкуренції [7].

Істотне адміністративно-правове значення при характеристиці поняття конкуренція мають такі три елементи:

- суперництво-придбання суб'єктами підприємницької діяльності конкретних переваг (в більшості своїй, це отримання прибутку шляхом залучення і розширення попиту покупців і задоволення їх потреб);
- вчинення самостійних дій, оскільки більшість учасників ринку не виключає можливість координації своїх дій з іншими учасниками або впливу будь-яких зовнішніх сил або обставин;
- активні дії, тобто пов'язані з волею учасників обороту вчинки, які в результаті породжують цілком конкретні цивільно-правові наслідки для учасників.

З одного боку, зазначена позиція знаходить своє відображення в чинному законодавстві. З іншого – подібне трактування елементів поняття конкуренції представляється не зовсім коректним в силу того, що легальне поняття конкуренції дозволяє стверджувати, що основний акцент при конструюванні законодавцем поняття конкуренції робиться не на діях господарюючих суб'єктів, а на наслідках цих дій щодо товарних ринків.

Конкуренція виникає, якщо господарюючі суб'єкти здійснюють діяльність на певному товарному ринку виходячи з принципу суперництва і за умови, що кожен з них повинен одноосібно впливати на загальні умови такого ринку. Тут слід окремо підкреслити, що якщо один з учасників ринку починає будь-яким чином чинити істотний вплив на умови обігу товарів з метою перерозподілу одержуваної вигоди на свою користь, то, в умовах конкуренції, це неминуче призводить до дій інших учасників, спрямованих або на нейтралізацію цього впливу, або підлаштування під мінімальні ринкові умови. У разі відсутності такого зустрічного впливу або відсутності суб'єктів, здатних його надавати, слід говорити про відсутність конкуренції як такої і наявності монополізації конкретного товарного ринку [2].

Конкуренція в широкому сенсі – процес суперництва (боротьби) господарюючих суб'єктів за перевагу на ринку з використанням різних методів. У вузькому сенсі (з позицій законодавства) конкуренція може бути визначена як процес суперництва на ринку між господарюючими суб'єктами (групами осіб) за досягнення переваг з метою отримання найбільш вигідних умов збуту товару в межах, встановлених законом [5].

Як вже було сказано вище, легальне визначення поняття «конкуренція» закріплено у Законі України «Про захист економічної конкуренції» від 11 січня 2001 р. № 2210-III, а сама назва закону говорить про бажання законодавця в процесі адміністративно-правового регулювання досягти ідеального конкурентного середовища, тому і в легальному

визначенні конкуренції фактично вказується результат суперництва, яке б хотіла бачити держава, а не результат, до якого насправді прагнуть господарюючі суб'єкти у процесі свого суперництва [7].

Таким чином, легальне визначення конкуренції скоріше відноситься до поняття «конкурентна поведінка». З точки зору юридичної логіки, та й логіки взагалі, суперництво, метою і результатом якого є неможливість отримання реальних переваг, є безперспективним. А в сфері діяльності господарюючих суб'єктів, коли для цілей конкуренції використовуються фінансові, тимчасові, виробничі ресурси, навіть абсурдним.

Конкуренція в юридичному або економічному сенсі нічим не відрізняється від конкуренції в політиці, спорті та інших сферах життя і діяльності людини. Говорити про те, що результатом суперництва господарюючих суб'єктів є неможливість в односторонньому порядку впливати на загальні умови обігу товарів, теж саме, що результатом політичної агітації є неможливість залучення голосів виборців і отримання політичних переваг, а результатом спортивних змагань є перемога всіх учасників таких змагань, а не перемога найсильніших [4].

Законодавець спочатку визначає можливість впливу на загальні умови обігу товарів як негативну поведінку господарюючого суб'єкта, проте визнає, що такий вплив в значній кількості випадків може мати і позитивний результат. Фактично подібна «загальна заборона» ставить господарюючі суб'єкти в залежність не стільки від держави, скільки від державних службовців, які в контексті «загальної заборони» і незрілості ринкових відносин в нашій країні сприймають будь-яке прагнення до отримання переваг і прибутку на ринку (що і є метою господарюючих суб'єктів) як негативний факт.

Однак зазначений підхід повністю суперечить засадам демократичної правової держави. У громадянському суспільстві діє відомий у світовій практиці загальноправовий ліберально-демократичний принцип «дозволено те, що

не заборонено законом». Зазначений принцип повною мірою є здійсненим лише в зрілому громадянському суспільстві, тому «в радянській адміністративно-командній системі, він або затримувався, або прямо відкидався як неприйнятний для жорстко керованого, «дисциплінованого», а точніше, «зарегульованого» і «заорганізованого» законодавства.

Збереження у Законі України «Про захист економічної конкуренції» від 11 січня 2001 р. № 2210-III [7] загальної заборони, що мала місце в радянському законодавстві (Законі від 22.03.1991 № 948-1), ще раз підтверджує, що або держава до кінця не позбулася пережитків радянської системи, або ще не готова до самостійного незалежного формування ринкової економіки, формування дієвого адміністративно-правового механізму регулювання і свободи конкуренції, в будь-якому випадку це може привести до застою в розвитку конкурентних відносин, коли загальна заборона буде гальмувати підприємницьку ініціативу.

Висновки. Основне завдання такого багатогранного явища як конкуренція – підвищення ефективності діяльності, не тільки кожного господарюючого суб'єкта окремо і економічної системи кожної держави, а й усієї світової економічної системи в цілому через формування міжнародного конкурентного середовища і міжнародного поділу праці. Говорячи про конкуренцію необхідно, в першу чергу, вести мову про правомірні дії (хоча це і називається боротьбою) по мотивації людей на безперервне вдосконалення і підвищення ефективності своєї роботи або в індивідуальному плані, або в рамках трудових колективів (починаючи з малих підприємств і закінчуючи транснаціональними корпораціями) та адміністративно-правове регулювання таких дій. Саме тому, що в рамках реальної конкуренції формуються умови для вільної реалізації своїх здібностей, ринкова економіка за своєю ефективністю перевершує командно-адміністративну економіку, при якій конкуренція здійснюється між керівниками різного рівня за прийняття певного

адміністративного рішення. Причому дане рішення може входити в протиріччя з реальними потребами і ціннісними установками споживачів і замовників.

Істотне адміністративно-правове значення при характеристиці поняття конкуренція мають такі три елементи: суперництво-придбання суб'єктами підприємницької діяльності конкретних переваг (в більшості своїй, це отримання прибутку шляхом залучення і розширення попиту покупців і задоволення їх потреб); вчинення самостійних дій, оскільки більшість учасників ринку не виключає можливість координації своїх дій з іншими учасниками або впливу будь-яких зовнішніх сил чи обставин; активні дії, тобто пов'язані з волею учасників обороту вчинки, які в результаті породжують цілком конкретні цивільно-правові наслідки для учасників.

Анотація

У статті здійснено комплексне дослідження видів та задач теоретичних підходів до адміністративно-правового забезпечення захисту конкуренції. Зазначено, що основне завдання такого багатогранного явища як конкуренція – підвищення ефективності діяльності, не тільки кожного господарюючого суб'єкта окремо і економічної системи кожної держави, а й усієї світової економічної системи в цілому через формування міжнародного конкурентного середовища і міжнародного поділу праці. Аргументовано, що говорячи про конкуренцію, необхідно, в першу чергу, вести мову про правомірні дії (хоча це і називається боротьбою) по мотивації людей на безперервне вдосконалення і підвищення ефективності своєї роботи або в індивідуальному плані, або в рамках трудових колективів (починаючи з малих підприємств і закінчуючи транснаціональними корпораціями) та адміністративно-правове регулювання таких дій. Саме тому, що в рамках реальної конкуренції формуються умови для вільної реалізації своїх здібностей, ринкова економіка за своєю ефективністю перевершує командно-адміністративну економіку, при якій конкуренція здійснюється між керівниками різного рівня за прийняття певного адміністративного рішення. Причому дане рішення може входити в протиріччя з реальними потребами і ціннісними установками споживачів і замовників.

Обґрунтовано, що істотне адміністративно-правове значення при характеристиці поняття конкуренція мають такі три елементи: суперництво-придбання суб'єктами підприємницької діяльності конкретних переваг; вчинення самостійних дій, оскільки більшість учасників ринку не виключає можливість координації своїх дій з іншими учасниками або впливу будь-яких зовнішніх сил чи обставин; активні дії, тобто пов'язані з волею учасників обороту вчинки, які в результаті породжують цілком конкретні цивільно-правові наслідки для учасників.

Зазначено, що легальне визначення поняття «конкуренція» закріплено у Законі України «Про захист економічної конкуренції» від 11 січня 2001 р. № 2210-III, а сама назва закону говорить про бажання законодавця в процесі адміністративно-правового регулювання досягти ідеального конкурентного середовища, тому і в легальному визначенні конкуренції фактично вказується результат суперництва, який би хотіла бачити держава, а не результат, до якого насправді прагнуть господарюючі суб'єкти у процесі свого суперництва.

З одного боку, зазначена позиція знаходить своє відображення в чинному законодавстві. З іншого – подібне трактування елементів поняття конкуренції представляється не зовсім коректним, в силу того, що легальне поняття конкуренції дозволяє стверджувати, що основний акцент при конструюванні законодавцем поняття конкуренції робиться не на діях господарюючих суб'єктів, а на наслідках цих дій щодо товарних ринків.

Назріла необхідність кардинального перегляду легального визначення конкуренції і «очистки» його від неправових елементів. При цьому будь-які спроби юридично описати існуючі явища економічного характеру будуть неминуче стикатися з певними труднощами, так як складно сформулювати юридичні ознаки явища, яке за своєю природою носить економічний характер.

Зроблено висновок, що легальне визначення конкуренції скоріше відноситься до поняття «конкурентна поведінка». З точки зору юридичної логіки, та й логіки взагалі, суперництво, метою і результатом якого є неможливість отримання реальних переваг, є безперспективним. А в сфері діяльності господарюючих суб'єктів, коли для цілей конкуренції використовуються фінансові, тимчасові, виробничі ресурси, навіть абсурдним.

Ключові слова: адміністративне право, адміністративне законодавство, адміністративно-правове забезпечення, публічне адміністрування, реалізація прав, правовий механізм, ринкова економіка, конкуренція, державне втручання.

Omelchenko L.V. Types and tasks of theoretical approaches to administrative and legal support of competition protection

Summary

The article provides a comprehensive study of the types and tasks of theoretical approaches to administrative and legal support for Competition Protection. It is noted that the main task of such a multifaceted phenomenon as competition is to increase the efficiency of activities, not only of each economic entity separately and the economic system of each state, but also of the entire world economic system as a whole through the formation of an international competitive environment and an international division of Labor. It is argued that when talking about competition, it is necessary, first of all, to talk about legitimate actions (although this is called a struggle) to motivate people to continuously improve and improve the efficiency of their work either individually or within labor collectives (starting with small enterprises and ending with multinational corporations) and administrative and legal regulation of such actions. Precisely because conditions are formed within the framework of real competition for the free realization of their abilities, the market economy is more effective than the command and administrative economy, in which competition is carried out between managers of different levels for making a certain administrative decision. Moreover, this decision may conflict with the real needs and values of consumers and customers.

It is proved that the following three elements have a significant administrative and legal significance in the characterization of the concept of competition: rivalry-the acquisition by business entities of specific advantages (in most cases, this is making a profit by attracting and expanding the demand of buyers and meeting their needs); performing independent actions, since the majority of market participants do not exclude the possibility of coordinating their actions with other participants or the influence of any external forces or circumstances; active actions, that is, actions related to the will of the participants in the turnover, which as a result generate very specific civil consequences for the participants.

It is indicated that the legal definition of the concept of "competition" is enshrined in the law of Ukraine "on the protection of economic competition" of January 11, 2001 No. 2210-III, and the very name of the law speaks about the desire of the legislator in the process of administrative and legal regulation to achieve an ideal competitive environment, so the legal definition of competition actually indicates the result of competition that the state would like to see, and not the result that economic entities actually strive for in the process of their rivalry.

It is concluded that the legal definition of competition rather refers to the concept of "competitive behavior". From the point of view of legal logic, and logic in general, rivalry, the purpose and result of which is the impossibility of obtaining real advantages, is unpromising. And in the sphere of activity of economic entities, when financial, temporary, and production resources are used for competition purposes, it is even absurd.

Key words: administrative law, administrative legislation, administrative and legal support, public administration, implementation of rights, legal mechanism, market economy, competition, state intervention.

Список використаних джерел:

1. Бакалінська О.О. Проблеми і перспективи розвитку конкурентного законодавства України. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 3. С. 17-21.
2. Бакалінська. О.О. Конкурентне право. Київ: КНТЕУ, 2009. 379 с.
3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст. 144
4. Конкуренція. Юридична енциклопедія / ред. кол. Ю.С. Шемшученко. Київ. Українська енциклопедія ім. М.П. Бажана, 2001. Т. 3. 792 с.
5. Конкуренція. Українська мала енциклопедія / проф. Є. Онацький, кн. VI. Літери Ком, 2005. Т. 3. 703 с.
6. Офіційний веб-сайт Антимонопольного комітету України. URL: <http://www.amc.gov.ua/amku/control/main/uk/publish/article/84960> (дата звернення: 09.08.2019).
7. Про захист економічної конкуренції : Закон України від 11 січня 2001 р. № 2210-III. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>. (дата звернення: 02.03.2019).
8. Про Антимонопольний комітет України : Закон України від 26.11.1993 № 3659-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3659-12> (дата звернення: 02.03.2019).
9. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо оцінки впливу нормативно-правових актів та проектів на конкуренцію : наказ Антимонопольного комітету України від 14.11.2017 № 117. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0117226-17/conv> (дата звернення: 11.03.2019).
10. Харчук Т. В. Етимологічні та правові засади тлумачення сутності конкуренції. *Галицький економічний вісник*. 2016. № 2 (51). С. 61-69.